

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO 2006 M. GEGUŽĖS 9 D. NUTARIMO MOTYVUOJAMOSIOS DALIES II SKYRIAUS 15.3.1.1 PUNKTO IR 2007 M. SPALIO 22 D. NUTARIMO MOTYVUOJAMOSIOS DALIES IV SKYRIAUS 12.2 PUNKTO NUOSTATŲ IŠAIŠKINIMO

2010 m. birželio 30 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2010 m. birželio 29 d. apsvaustė Šiaulių apygardos teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prašymus išaiškinti Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto kai kurias nuostatas.

Konstitucinio Teismo 2010 m. birželio 14 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo“ pareiškėjo – Šiaulių apygardos teismo prašymas Nr. 1B-16/2010 ir pareiškėjo – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prašymas Nr. 1B-28/2010 buvo sujungti.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 9 d. konstitucinės justicijos byloje Nr. 13/04-21/04-43/04 priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 56 straipsnio 2 dalies

(2002 m. sausio 24 d. redakcija), 3 dalies (2003 m. sausio 21 d. redakcija) 4, 5, 6 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 57 straipsnio 3 dalies (2003 m. sausio 28 d. redakcija), 63 straipsnio 4 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 70 straipsnio 2, 3 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 71 straipsnio 2, 3 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 72 straipsnio 2, 3 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 73 straipsnio 2 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 74 straipsnio 1 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 75 straipsnio 1 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 76 straipsnio 2 dalies (2003 m. sausio 21 d. redakcija), 77 straipsnio 3 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 78 straipsnio 2 dalies (2003 m. sausio 21 d. redakcija), 79 straipsnio 2 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 81 straipsnio 3, 7 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 90 straipsnio 3, 7 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 119 straipsnio 2, 5 dalių (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 120 straipsnio 3, 4 punktų (2002 m. sausio 24 d. redakcija), 128 straipsnio 2 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija), Lietuvos Respublikos įstatymo „Lietuvos Aukščiausiojo Teismo statutas“ 11 straipsnio 3 dalies 13 punkto (1996 m. liepos 4 d. redakcija), 17 straipsnio 1, 3 dalių (1995 m. balandžio 18 d. redakcija), 4 dalies (1996 m. liepos 4 d. redakcija), 18 straipsnio 3 dalies (1995 m. balandžio 18 d. redakcija) ir Lietuvos Respublikos Prezidento 2003 m. vasario 10 d. dekreto Nr. 2048 „Dėl apygardos teismo teisėjo atleidimo“ 1 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (Žin., 2006, Nr. 51-1894; toliau – Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas).

2. Konstitucinis Teismas 2007 m. spalio 22 d. konstitucinės justicijos byloje Nr. 38/04-39/04 priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos teisėjų valstybinių pensijų įstatymo 4 straipsnio (2002 m. liepos 2 d., 2004 m. lapkričio 4 d., 2005 m. gegužės 19 d., 2006 m. birželio 8 d. redakcijos) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ (Žin., 2007, Nr. 110-4511; toliau – Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas).

3. Pareiškėjas – Šiaulių apygardos teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies 15.3.1.1 punkto nuostata „teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus ir kad kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti yra visavertis teisėjas“, kuri, pasak pareiškėjo, yra pakartota Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo 12.2 punkte ir 2009 m. gegužės 15 d. nutarimo II skirsnio 8 punkte, reiškia, kad tokio teisėjo įgaliojimai yra ribojami bylomis, kurios nurodytos Respublikos Prezidento dekrete dėl tokio teisėjo įgaliojimų pratęsimo.

Pareiškėjas – Šiaulių apygardos teismas taip pat prašo išaiškinti, ar:

– Konstitucinio Teismo nutarimuose suformuluota nuostata „visavertis teisėjas“ reiškia, kad teisėjas visaverčius įgaliojimus turi tik konkrečiose, Respublikos Prezidento dekrete dėl teisėjo

įgaliojimų pratęsimo nurodytose, bylose;

– nuostata, kad teisėjo įgaliojimų pratęsimo laiku teisėjas turi gauti tokį pat darbo krūvį, kaip ir kiti to teismo teisėjai, reiškia, kad toks teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku, kol nebaigtos nagrinėti Respublikos Prezidento dekretu nurodytos bylos, gali nagrinėti (būti pranešėju, teisėju, kolegijos nariu) ir kitas, Respublikos Prezidento dekretu dėl teisėjo įgaliojimų pratęsimo nenurodytas, bylas.

4. Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos nuostata „Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus“ reiškia, kad tokio teisėjo (pranešėjo, teisėjo, kolegijos nario) Konstitucijoje įtvirtinti įgaliojimai vykdyti teisingumą yra ribojami bylomis, kurios nurodytos Respublikos Prezidento dekretu dėl tokio teisėjo įgaliojimų pratęsimo.

Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai“ reiškia, kad toks teisėjas (pranešėjas, teisėjas, kolegijos narys) taip pat turi Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus vykdyti teisingumą ir kitose, Respublikos Prezidento dekretu dėl teisėjo įgaliojimų pratęsimo nenurodytose, tačiau papildomai, kaip visaverčio teisėjo, gautose nagrinėti bylose tol, kol bus priimti baigiamieji sprendimai arba jų nagrinėjimas bus atidėtas.

Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat prašo išaiškinti, ar teisėjas, kuriam sukako 65 metai ir jo įgaliojimai Respublikos Prezidentu dekretu pratęsti, kol bus išnagrinėtos dekretu nurodytos bylos, tuo atveju, kai dekretu nurodytos bylos išnagrinėtos, tačiau šis teisėjas yra pranešėjas, teisėjas, kolegijos narys kitose, kaip visaverčio teisėjo gautose nagrinėti bylose, turi Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus vykdyti teisingumą tose kitose Respublikos Prezidentu dekretu nenurodytose nebaigtose nagrinėti bylose.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:**I**

1. Konstitucinio Teismo įstatyme yra įtvirtinti Konstitucinio Teismo įgaliojimai oficialiai aiškinti savo nutarimus (61 straipsnis). Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Konstitucinis Teismas savo nutarimą oficialiai aiškina pagal dalyvavusių byloje asmenų, kitų institucijų ar asmenų, kuriems jis išsiųstas, prašymą, taip pat savo iniciatyva. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo reglamento 158 punktą, Konstitucinio Teismo baigiamąjį aktą paskelbus viešame Konstitucinio Teismo posėdyje, Konstitucinio Teismo Bendrasis skyrius ne vėliau kaip per 2 dienas nuo šių dokumentų priėmimo dienos jų kopijas išsiunčia *inter alia* Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininkui. Taigi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 1 dalį turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu išaiškinti Konstitucinio Teismo nutarimą.

2. Pareiškėjo – Šiaulių apygardos teismo prašymas išaiškinti atitinkamas Konstitucinio Teismo nutarimų nuostatas buvo priimtas nagrinėti Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 22 d. sprendimu.

3. Dėl Konstitucinio Teismo nutarimo aiškinimo priimamas sprendimas – atskiras dokumentas (Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 2 dalis).

4. Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo nutarimų, kitų baigiamųjų aktų aiškinimo instituto paskirtis – plačiau, išsamiau atskleisti atitinkamų Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto nuostatų turinį, prasmę, jeigu to reikia, kad būtų užtikrintas deramas to Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto vykdymas, kad tuo Konstitucinio Teismo nutarimu, kitu baigiamuoju aktu būtų vadovaujama.

5. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad jo nutarimas yra vientisas; Konstitucinio Teismo nutarimo nutariamoji (rezoliucinė) dalis yra grindžiama motyvuojamosios dalies argumentais; aiškindamas savo nutarimą Konstitucinis Teismas yra saistomas tiek nutarimo nutariamosios (rezoliucinės), tiek motyvuojamosios dalių turinio; dėl Konstitucinio Teismo nutarimo aiškinimo priimtas sprendimas yra neatskiriamas nuo Konstitucinio Teismo nutarimo.

6. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 3 dalį Konstitucinis Teismas privalo aiškinti savo nutarimą, nekeisdamas jo turinio.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad ši Konstitucinio Teismo įstatymo 61 straipsnio 3 dalies nuostata, be kita ko, reiškia, jog aiškindamas savo nutarimą Konstitucinis Teismas negali jo turinio aiškinti taip, kad būtų pakeista nutarimo nuostatų prasmė, *inter alia* prasminė elementų, sudarančių nutarimo turinį, visuma, argumentai, motyvai, kuriais grindžiamas tas Konstitucinio Teismo nutarimas, taip pat kad Konstitucinis Teismas negali aiškinti to, ko jis toje

konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas prašomas išaiškinti nutarimas, netyrė. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad prašymo išaiškinti Konstitucinio Teismo nutarimą, kitą baigiamąjį aktą nagrinėjimas nesuponuoja naujos konstitucinės justicijos bylos.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad jokia Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto oficiali konstitucinės doktrinos nuostata negali būti aiškinama izoliuotai, ignoruojant jos prasmines bei sistemines sąsajas ir su kitomis oficialiomis konstitucinės doktrinos nuostatomis, išdėstytomis tame Konstitucinio Teismo nutarime, kitame baigiamajame akte, kituose Konstitucinio Teismo aktuose, taip pat su kitomis Konstitucijos nuostatomis (eksplicitinėmis ir implicitinėmis).

7. Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje taip pat ne kartą konstatuota, kad Konstitucijos 107 straipsnio 2 dalies, kurioje nustatyta, jog Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, yra galutiniai ir neskundžiami, formuluotė „yra galutiniai ir neskundžiami“ reiškia ir tai, kad Konstitucinio Teismo nutarimai, išvados, sprendimai, kuriais baigiama konstitucinės justicijos byla, t. y. Konstitucinio Teismo baigiamieji aktai, yra privalomi visoms valdžios institucijoms, teismams, visoms įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, pareigūnams ir piliečiams, neišskiriant nė paties Konstitucinio Teismo: Konstitucinio Teismo baigiamieji aktai yra privalomi ir pačiam Konstituciniam Teismui, jie suvaržo Konstitucinį Teismą tuo atžvilgiu, kad jis negali jų pakeisti arba jų peržiūrėti, jeigu tam nėra konstitucinio pagrindo.

II

1. Pareiškėjai – Šiaulių apygardos teismas ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas prašo išaiškinti oficialias konstitucinės doktrinos nuostatas, susijusias su teisėjo įgaliojimų pratęsimu, kurios yra išdėstytos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimuose.

2. Pažymėtina, kad pareiškėjų – Šiaulių apygardos teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prašomos išaiškinti Konstitucinio Teismo nutarimų nuostatos ir pareiškėjų keliami klausimai yra susiję, todėl aiškintini kartu.

2.1. Pareiškėjas – Šiaulių apygardos teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies 15.3.1.1 punkto nuostata „teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus ir kad kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti yra visavertis teisėjas“, kuri, pasak pareiškėjo, yra pakartota Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo 12.2 punkte ir 2009 m. gegužės 15 d. nutarimo II skirsnio 8 punkte, reiškia, kad tokio teisėjo įgaliojimai yra ribojami bylomis, kurios nurodytos Respublikos Prezidento dekretu dėl tokio teisėjo įgaliojimų pratęsimo.

2.2. Pareiškėjas – Šiaulių apygardos teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar:

– Konstitucinio Teismo nutarimuose suformuluota nuostata „visavertis teisėjas“ reiškia, kad teisėjas visaverčius įgaliojimus turi tik konkrečiose, Respublikos Prezidento dekrete dėl teisėjo įgaliojimų pratęsimo nurodytose, bylose;

– nuostata, kad teisėjo įgaliojimų pratęsimo laiku teisėjas turi gauti tokį pat darbo krūvį, kaip ir kiti to teismo teisėjai, reiškia, kad toks teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku, kol nebaigtos nagrinėti Respublikos Prezidento dekrete nurodytos bylos, gali nagrinėti (būti pranešėju, teisėju, kolegijos nariu) ir kitas, Respublikos Prezidento dekrete dėl teisėjo įgaliojimų pratęsimo nenurodytas, bylas.

2.3. Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos nuostata „Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus“ reiškia, kad tokio teisėjo (pranešėjo, teisėjo, kolegijos nario) Konstitucijoje įtvirtinti įgaliojimai vykdyti teisingumą yra ribojami bylomis, kurios nurodytos Respublikos Prezidento dekrete dėl tokio teisėjo įgaliojimų pratęsimo.

2.4. Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai“ reiškia, kad toks teisėjas (pranešėjas, teisėjas, kolegijos narys) taip pat turi Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus vykdyti teisingumą ir kitose, Respublikos Prezidento dekrete dėl teisėjo įgaliojimų pratęsimo nenurodytose, tačiau papildomai, kaip visaverčio teisėjo, gautose nagrinėti bylose tol, kol bus priimti baigiamieji sprendimai arba jų nagrinėjimas bus atidėtas.

2.5. Pareiškėjas – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas *inter alia* prašo išaiškinti, ar teisėjas, kuriam sukako 65 metai ir jo įgaliojimai Respublikos Prezidento dekretu pratęsti, kol bus išnagrinėtos dekrete nurodytos bylos, tuo atveju, kai dekrete nurodytos bylos išnagrinėtos, tačiau šis

teisėjas yra pranešėjas, teisėjas, kolegijos narys kitose, kaip visaverčio teisėjo gautose nagrinėti bylose, turi Konstitucijoje įtvirtintus įgaliojimus vykdyti teisingumą tose kitose Respublikos Prezidento dekretu nenurodytose nebaigtose nagrinėti bylose.

2.6. Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo nuostatos, kurias prašo išaiškinti pareiškėjai – Šiaulių apygardos teismas ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, yra Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos teksto dalis, kurioje *inter alia* konstatuota: „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus.“

2.7. Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo nuostatos, kurias prašo išaiškinti pareiškėjai – Šiaulių apygardos teismas ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, yra Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos teksto dalis, kurioje *inter alia* konstatuota:

„<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai.“

3. Taigi šie pareiškėjų – Šiaulių apygardos teismo ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo prašymai išaiškinti atitinkamas Konstitucinio Teismo nutarimų nuostatas traktuotini kaip prašymai išaiškinti, ar:

– Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos nuostata „Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus“, taip pat Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose, kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti;

– Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba

jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) kitose bylose (kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti) *inter alia* dar ir po to, kai jau buvo baigtos nagrinėti tam tikros bylos, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai jo įgaliojimai buvo pratęsti.

III

1. Aiškinant nurodytas Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo nuostatas pažymėtina, kad konstitucinės justicijos byloje, kurioje buvo priimtas tas Konstitucinio Teismo nutarimas, buvo *inter alia* tiriama, ar Konstitucijai neprieštarauja Teismų įstatymo 57 straipsnio (2003 m. sausio 28 d. redakcija) 3 dalis, kurioje buvo nustatyta: Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjo, apygardos teismo ir apygardos administracinio teismo teisėjo, sulaukusio 65 metų, įgaliojimus jį paskyrusi institucija gali pratęsti tol, kol jam sukaks 70 metų; tokiais atvejais teisėjas, pageidaujantis, kad jo įgaliojimai būtų pratęsti, kreipiasi į Respublikos Prezidentą; dėl jo įgaliojimų pratęsimo sprendžiama Teismų įstatyme nustatyta atitinkamo teismo teisėjo skyrimo tvarka. Minėtoje konstitucinės justicijos byloje pagal pareiškėjų – Seimo narių grupės ir Lietuvos apeliacinio teismo prašymus sprendamas, ar Teismų įstatymo 57 straipsnio (2003 m. sausio 28 d. redakcija) 3 dalis neprieštarauja Konstitucijai, Konstitucinis Teismas nurodė, kad visų pirma būtina nustatyti, ar šioje

dalyje įtvirtintas teisėjo įgaliojimų pratęsimo institutas dera su *inter alia* Konstitucijoje įtvirtintu teisėjo nepriklausomumo principu, ar šis institutas nesudaro prielaidų kaip nors, tegul ir netiesiogiai, daryti įtakos teisingumo vykdymui ir šitaip pažeisti teisėjo nepriklausomumo principo.

2. Teismų įstatymo 57 straipsnio 5 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) nuostatą „Jeigu bylos nagrinėjimo metu pasibaigia teisėjo įgaliojimų laikas, jo įgaliojimai pratęsiama tol, kol byla bus baigta nagrinėti arba jos nagrinėjimas bus atidėtas“ Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 9 d. nutarime vertino kaip konstituciškai pateisinamą. Teismų įstatymo 57 straipsnio (2003 m. sausio 28 d. redakcija) 3 dalis, įtvirtinusi galimybę pratęsti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjo, apygardos teismo ir apygardos administracinio teismo teisėjo, sulaukusio 65 metų, įgaliojimus tol, kol jam sukaks 70 metų, minėtame Konstitucinio Teismo nutarime buvo pripažinta prieštaraujanti Konstitucijai.

3. Minėta, kad jokia Konstitucinio Teismo nutarimo, kito baigiamojo akto oficiali konstitucinės doktrinos nuostata negali būti aiškinama izoliuotai, ignoruojant jos prasmines bei sistemines sąsajas ir su kitomis oficialiomis konstitucinės doktrinos nuostatomis, išdėstytomis tame Konstitucinio Teismo nutarime, kitame baigiamajame akte, kituose Konstitucinio Teismo aktuose, taip pat su kitomis Konstitucijos nuostatomis (eksplicitinėmis ir implicitinėmis).

4. Oficialioji konstitucinė doktrina, susijusi su teisėjo įgaliojimų trukme (*inter alia* jų pratęsimu), buvo plėtojama ne tik Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarime, bet ir kituose Konstitucinio Teismo aktuose, *inter alia* Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarime, kurio atitinkamas nuostatas pareiškėjai taip pat prašo išaiškinti. Todėl aiškinamos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimų nuostatos aiškintinos kartu, atsižvelgiant į visą oficialiosios konstitucinės doktrinos kontekstą, *inter alia* į kitas nurodytuose nutarimuose išdėstytas konstitucinės doktrinos nuostatas.

5. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad viena iš teisėjo nepriklausomumo, įtvirtinto Konstitucijoje, garantijų yra jo įgaliojimų trukmės garantija (Konstitucinio Teismo 1995 m. gruodžio 6 d., 1999 m. gruodžio 21 d., 2001 m. liepos 12 d., 2006 m. gegužės 9 d. nutarimai). Tik nepriklausomas teismas, taigi tik toks, kurio teisėjams garantuojamas jų įgaliojimų trukmės neliečiamumas, gali būti laikomas vykdančiu teisingumą taip, kaip reikalauja Konstitucija (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Teisėjo įgaliojimų trukmės neliečiamumo garantija yra svarbi dar ir dėl to, kad teisėjas, kad ir kokios politinės jėgos būtų valdžioje, turi išlikti nepriklausomas ir nesitaikyti prie galimos politinių jėgų kaitos (Konstitucinio Teismo 1995 m. gruodžio 6 d., 1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d. nutarimai). Konstitucijoje įtvirtintas teisėjo nepriklausomumo principas suponuoja tik tokį teisėjų įgaliojimų trukmės reguliavimą įstatymais, kad skiriant teisėją jam būtų žinoma, kokia yra jo įgaliojimų trukmė (iki įstatyme nustatyto laiko arba kol sulauks įstatyme nustatyto pensinio amžiaus); teisėjo įgaliojimų trukmė

negali priklausyti nuo jį paskyrusių valstybės valdžios institucijų būsimų sprendimų, grindžiamų laisva nuožiūra (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d., 2007 m. gruodžio 20 d. nutarimai, 2009 m. gegužės 15 d. sprendimas).

Toks teisinis reguliavimas, kai yra numatyta galimybė pratęsti teisėjų įgaliojimus pasibaigus jų laikui (nesvarbu, kuriam laikui yra pratęsimi teisėjo įgaliojimai ir kokios grandies teismo teisėjui jie yra pratęsimi), gali sudaryti prielaidas kitiems asmenims bandyti daryti teisėjui tiesioginę ar netiesioginę įtaką, idant jis, siekdamas, kad jo įgaliojimai būtų pratęsti, priimtų tam tikrus sprendimus savo nagrinėjamose bylose; toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip galintis teikti paskatą teisėjui bylas nagrinėti ir sprendimus jose priimti ne tik vadovaujantis įstatymu, kaip reikalauja Konstitucija (109 straipsnio 3 dalis), bet ir paisant to, kaip jo nagrinėjamose bylose priimti sprendimai atsilieps galimybei ateityje pratęsti jo įgaliojimus. Kitaip tariant, toks teisinis reguliavimas sudaro prielaidas teisėjui savo nagrinėjamose bylose priimti tokius sprendimus, kurie atitiks ne paties teisėjo, bet kurių nors kitų asmenų teisingumo sampratą (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai, 2009 m. gegužės 15 d. sprendimas).

6. Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimuose yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeisti tam tikras konstitucines vertybes.

Konstitucinis Teismas 2006 m. gegužės 9 d. nutarime taip pat konstatavo: kiekvienu atveju dėl tokio tik išimtiniais atvejais leistino teisėjo įgaliojimų pratęsimo turi būti išleistas atitinkamas teisės aktas – Respublikos Prezidento dekretas arba (jeigu pratęsimi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo įgaliojimai) Seimo nutarimas; kiekvienu tokiu atveju būtinas Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios įstatymo numatytos teisėjų institucijos patarimas dėl įgaliojimų pratęsimo; toks minėtos specialios teisėjų institucijos patarimas pratęsti teisėjo įgaliojimus kartu reiškia ir jos patarimą teisėją atleisti, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos; teisėjo įgaliojimai turi būti nustatyta tvarka nutraukti, kai tik įvyksta atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas – baigiamos nagrinėti atitinkamos bylos; įvykus šiam teisiniui faktui, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, dėl teisėjo atleidimo pasibaigus jo įgaliojimų laikui arba sulaukus įstatyme nustatyto

pensinio amžiaus į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją Respublikos Prezidentui dar kartą kreiptis nebereikia (nes atitinkamas patarimas jau yra gautas).

Toks teisinis reguliavimas, kai yra numatyta galimybė pratęsti teisėjo įgaliojimus pasibaigus jų laikui, išskyrus pačios Konstitucijos leidžiamas išimtis, yra nesuderinamas su Konstitucijoje įtvirtintu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu, su Konstitucijos 109 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi, ir šio straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyta, kad teisėjai, nagrinėdami bylas, klauso tik įstatymo, su konstituciniu teisinės valstybės principu (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas).

7. Oficialioji konstitucinė doktrina, susijusi su teisėjo įgaliojimų pratęsimu, buvo plėtojama Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarime, kuriame konstatuota: tuo metu, kol bylos, su kurių išnagrinėjimu yra siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai; taigi jis turi gauti tokį pat darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai.

8. Aiškinant, ar nurodytos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimų nuostatos reiškia, kad teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose, kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti, kaip minėta šiame sprendime, pažymėtina: toks teisinis reguliavimas, kai yra numatyta galimybė pratęsti teisėjo įgaliojimus pasibaigus jų laikui, išskyrus pačios Konstitucijos leidžiamas išimtis, yra nesuderinamas su Konstitucijoje įtvirtintu teisėjo ir teismų nepriklausomumo principu; tačiau Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, šias pareigas dar kurį laiką gali eiti, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeisti tam tikras konstitucines vertybes; kiekvienu atveju

dėl tokio tik išimtiniais atvejais leistino teisėjo įgaliojimų pratęsimo turi būti išleistas atitinkamas teisės aktas – Respublikos Prezidento dekretas arba (jeigu pratęsimi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo įgaliojimai) Seimo nutarimas.

Taigi pagal oficialiąją konstitucinę doktriną, *inter alia* suformuotą Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimuose, Konstitucija leidžia įstatymu nustatyti tik išimtinį teisėjo įgaliojimų pratęsimo teisinį reguliavimą. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, skiriant teisėją jam turi būti žinoma, kokia yra jo įgaliojimų trukmė (iki įstatyme nustatyto laiko arba kol sulauks įstatyme nustatyto pensinio amžiaus). Todėl teisėjo darbas (*inter alia* bylų skyrimas jam nagrinėti) turi būti organizuojamas taip, kad teisėjo įgaliojimų pasibaigimo dieną jis turėtų galimybę būti išnagrinėjęs jam paskirtas bylas.

Taigi teisėjo įgaliojimų pratęsimas yra leistinas tik išimtiniais atvejais, t. y. kai pasibaigus teisėjo įgaliojimų laikui arba jam sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus ir nepratęsus jo įgaliojimų sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeisti tam tikras konstitucines vertybes. Antai bylų sprendimas sulėtėtų, jeigu teisėjo įgaliojimai nebūtų pratęsimi *inter alia* tais atvejais, kai įgaliojimų pasibaigimo dieną teisėjas yra bebaigiąs nagrinėti sudėtingas bylas, kuriose dauguma procesinių veiksmų yra atlikta ir kuriose reikia laiko tam tikriems baigiamiesiems veiksams atlikti, *inter alia* baigiamajam sprendimui priimti (surašyti ir paskelbti).

Minėta, kad kiekvienu atveju dėl tokio tik išimtiniais atvejais leistino teisėjo įgaliojimų pratęsimo turi būti išleistas atitinkamas teisės aktas – Respublikos Prezidento dekretas arba (jeigu pratęsimi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo įgaliojimai) Seimo nutarimas.

9. Aiškinant, ar nurodytos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimų nuostatos reiškia, kad teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose, kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti, kaip minėta šiame sprendime, pažymėtina: teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, šias pareigas dar kurį laiką gali eiti, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai); eidamas šias pareigas jis yra visavertis teisėjas; jis turi gauti tokį pat darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai; jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams; jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai; tokiam teisėjui, kurio įgaliojimai minėtu pagrindu pratęsti, nes tokią išimtį leidžia pati Konstitucija, tuo metu negali būti taikomos tos teisėjo socialinės (materialinės) garantijos, kurios nustatytos (ir taikomos) teisėjams nutrūkus jų įgaliojimams.

Taigi teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, dar kurį laiką (tol, kol jo įgaliojimų pratęsimo terminas nėra pasibaigęs) turi gauti tokį pat darbo krūvį, kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, t. y. toks teisėjas gali nagrinėti (tol, kol jo įgaliojimų pratęsimo terminas nėra pasibaigęs) ir tokias bylas, kurios buvo pradėtos nagrinėti po to, kai pasibaigus jo įgaliojimų laikui arba jam sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus jo įgaliojimai buvo pratęsti.

10. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos nuostata „Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus“, taip pat Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, turi gauti tokį pat darbo krūvį, kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jis savo įgaliojimų pratęsimo laiku gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose, kurios

jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti.

11. Aiškinant, ar pareiškėjo – Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nurodytos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo nuostatos reiškia, kad teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) kitose bylose (kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti) *inter alia* dar ir po to, kai jau buvo baigtos nagrinėti tam tikros bylos, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai jo įgaliojimai buvo pratęsti, pažymėtina, kad, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarime, teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus. Taigi teisėjo įgaliojimų pratęsimo termino pabaiga yra siejama su bylą, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, pabaiga, *inter alia* baigiamųjų sprendimų šiose bylose priėmimu ar šių bylą nagrinėjimo atidėjimu.

Minėta, kad, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarime, Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytos specialios įstatymo numatytos teisėjų institucijos patarimas Respublikos Prezidentui pratęsti teisėjo įgaliojimus kartu reiškia ir jos patarimą atleisti teisėją, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos; teisėjo įgaliojimai turi būti nustatytą tvarka nutraukti, kai tik įvyksta atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas – baigiamos nagrinėti atitinkamos bylos; įvykus šiam teisiniam faktui, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, dėl teisėjo atleidimo pasibaigus jo įgaliojimų laikui arba sulaukus įstatyme nustatyto pensinio amžiaus į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją Respublikos Prezidentui dar kartą kreiptis nebereikia (nes atitinkamas patarimas jau yra gautas).

Taigi teisėjas, įvykus teisiniam faktui, su kuriuo siejamas jo įgaliojimų pratęsimas, t. y. baigęs nagrinėti tas bylas, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, ir kurioms baigti nagrinėti buvo pratęsti jo įgaliojimai, turi būti atleistas iš pareigų. Teisėjo įgaliojimai turi būti nustatytą tvarka nutraukti, kai tik įvyksta minėtas teisinis faktas – baigiamos nagrinėti bylos, su kurių išnagrinėjimu yra siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimo terminas. Vadinasi, toks teisėjas turi būti atleistas iš pareigų ir jis daugiau negali nagrinėti jokių kitų bylą (*inter alia* bylą, kurios jam, kaip visaverčiam teisėjui, buvo paskirtos jo įgaliojimų pratęsimo laikotarpiu ir kurių jis neišnagrinėjo iki tos dienos, kurią buvo baigtos nagrinėti tos bylos, su kurių išnagrinėjimu siejamas jo įgaliojimų pratęsimo terminas).

12. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigė to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose (kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti) tik tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai jo įgaliojimai buvo pratęsti.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 61 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Išaiškinti, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimo (Žin., 2006, Nr. 51-1894) motyvuojamosios dalies II skyriaus 15.3.1.1 punkto antrosios pastraipos nuostata „Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigė jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai

pasibaigę to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus“, taip pat Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo (Žin., 2007, Nr. 110-4511) motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigę jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigę to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas savo įgaliojimų pratęsimo laiku gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose, kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti.

2. Išaiškinti, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimo (Žin., 2007, Nr. 110-4511) motyvuojamosios dalies IV skyriaus 12.2 punkto antrosios pastraipos nuostatos „<...> Konstitucija iš esmės neužkerta kelio tokiam įstatymu nustatomam teisiniam reguliavimui, kai teisėjas, nors pasibaigę jo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus, dar kurį laiką gali eiti šias pareigas tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos (jose bus priimti baigiamieji sprendimai), kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai pasibaigę to teisėjo įgaliojimų laikas arba jis sulaukė įstatyme nustatyto pensinio amžiaus; toks išimtinis teisinis reguliavimas būtų konstituciškai pateisinamas dėl to, kad priešingu atveju, t. y. nenustačius tokio teisinio reguliavimo, sulėtėtų atitinkamų bylų sprendimas – teisingumo vykdymas ir taip galėtų būti sudarytos prielaidos pakenkti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, pažeistos

tam tikros konstitucinės vertybės; toks teisėjas turi būti atleistas, kai tik įvyks atitinkamas teisinis faktas, su kuriuo siejamas teisėjo įgaliojimų pratęsimas, – bus baigtos nagrinėti atitinkamos bylos (Konstitucinio Teismo 2006 m. gegužės 9 d. nutarimas). Tuo metu, kol minėtos bylos dar nėra baigtos nagrinėti, tas teisėjas yra visavertis teisėjas: jis turi tuos pačius įgaliojimus vykdant teisingumą (sprendžiant bylas), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, jo, kaip teisėjo, statusas yra nedalomas, jam taikomi tie patys iš Konstitucijos kylantys veiklos suvaržymai bei atlyginimo ribojimas, jis turi tą pačią atsakomybę, imunitetus, kaip ir kiti teisėjai. Taigi jis turi gauti tokį patį darbo krūvį (*inter alia* dėl to, kad tame teisme teisėjo, turinčio atlikti svarbią konstitucinę funkciją – vykdyti teisingumą, vieta dar nėra laisva), kaip ir kiti atitinkamo teismo teisėjai, ir jam turi būti mokamas toks pat atlyginimas, kaip ir kitiems atitinkamo teismo teisėjams, jis taip pat turi tas pačias socialines (materialines) garantijas, kurias turi atitinkamo teismo teisėjai“ *inter alia* reiškia, kad teisėjas, kurio įgaliojimai yra pratęsti, gali vykdyti teisingumą kaip visavertis teisėjas (*inter alia* būti teisėju, teisėju pranešėju, kolegijos nariu) ir kitose bylose (kurios jam buvo paskirtos nagrinėti po to, kai jo įgaliojimai buvo pratęsti) tik tol, kol bus baigtos nagrinėti tam tikros bylos, kurios nebuvo baigtos nagrinėti tuo metu (tą dieną), kai jo įgaliojimai buvo pratęsti.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Sprendimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Pranas Kuconis

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Ramutė Ruškytė

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis